

Ombra del passat

Oriol Martínez Alòs-Moner. Economista. Membre de la sectorial d'Economia de l'Assemblea Nacional Catalana
Febrer de 2022

"...mentre que Portugal va patir una verdadera purificació de les seves arrels autoritàries, després de la "Revolução dos Cravos" de 1974, estimulada pels coronels provinents dels conflictes a les colònies africanes, Espanya mai ha viscut una catarsi així: de fet, ha continuat el modus operandi, només que sota una façana democràtica."

Fa poc ens va deixar el president del Parlament Europeu, David Sassoli, amb 65 anys, una edat relativament jove. Més enllà del dol, Sassoli representa, almenys per a aquesta columna, la gran diferència entre els edificis institucionals d'Itàlia i Espanya: és remarcable com és de difícil trobar demòcrates de veritat a Espanya, on sempre preval un substrat de xovinisme centralista, encara que aquests actuïn sota el paraigua de les institucions internacionals.

Ambdós països sovint s'han comparat, donat el seu notori passat feixista. De fet, la Itàlia de Mussolini, juntament amb l'Alemanya de Hitler, va ser un dels contribuents clau perquè el cop d'estat militar dels nacionalistes espanyols acabés finalment triomfant el 1939. Tanmateix, després del seu gir en U i unir-se als aliats a finals de la Segona Guerra Mundial, Itàlia va fer una transformació democràtica notable. Pocs anys més tard, el 1951, es va unir a França, Alemanya i el Benelux per formar la Comunitat Europea del Carbó i l'Acer, l'embrió de la UE actual.

En canvi, Espanya va continuar durant quaranta anys com una dictadura tirànica, només decaiguda seguint la salut del dèspota. S'han argumentat diverses raons al fet que la dictadura no es mantingués després de la seva mort. Una d'aquestes és que si Espanya —i Portugal, per la mateixa raó— s'incorporessin a l'OTAN i a l'aleshores Comunitat Econòmica Europea, *noblesse oblige*, havien d'adoptar estàndards democràtics, enfront dels despotismes de l'altra banda del teló de ferro.

Tanmateix, mentre que Portugal va patir una verdadera purificació de les seves arrels autoritàries, després de la "Revolução dos Cravos" de 1974, estimulada pels coronels provinents dels conflictes a les colònies africanes, Espanya mai ha viscut una catarsi així: de fet, ha continuat el *modus operandi*, només que sota una façana democràtica, en les poques institucions que constitueixen el poder real. Aquest substrat autoritari es veu especialment exposat davant les forces que, per la seva història, cultura i l'economia, es manifesten com a alternatives a Madrid, fonamentalment els bascos i els catalans.

Així, tot i que hi ha excel·lents professionals "made in Spain", el moll de l'os reflecteix aquesta manca de credencials democràtiques reals. L'antagonisme entre els ideals representats per Madrid i, per exemple, Bilbao, Sant Sebastià o Barcelona, fa que molt pocs catalans, o bascos, tinguin càrrecs rellevants a les institucions: és a dir, la justícia, la policia, l'exèrcit, els mitjans de comunicació, etc. Com a resultat, la norma és comprometre's amb una mentalitat centralista, impregnada d'aquell nacionalisme genuí "made in Madrid", en lloc de comprometre's a estàndards ètics i democràtics sòlids.

Veure el Sr. Josep Borrell, alt representant de la Unió Europea per a Afers Exteriors i Política de Seguretat des del 2019. Potser dels més murrís de classe, aquest substrat retrògrad queda

especialment exposat davant del moviment independentista català. Per exemple, ha esmentat “la necessitat de desinfectar els que reclamen la independència”, en una reunió d'una institució, Societat Civil Catalana, que no amaga el perfil profranquista dels seus membres; al mateix temps, en un gir fascinant de la història, mai no té recances en comparar les reivindicacions pacífiques d'autodeterminació de Catalunya amb l'Alemanya de Hitler del 1930!

El pitjor de tot, més enllà dels arguments tèrbols dels qui haurien de predicar amb l'exemple, aquesta manca d'una reforma institucional real a Espanya la priva del potencial de ser representada per diferents visions i mentalitats, oferint coneixement, estàndards democràtics i *savoir faire*. Per descomptat, aquest sistema de mediocritat i ineptitud és consubstancial a la casta política corrupta de Madrid, centrada obsessivament en la sacrosanta unitat de l'estat i en continuar mantenint el poder.

* * *